

dr hab. Andrzej Czop
prof. Uniwersytetu WSB Merito w Poznaniu
Filia w Chorzowie
Zakład Dydaktyczny Bezpieczeństwa Narodowego

Kraków 2026-08 - 20

Ocena

dorobku - osiągnięć naukowych, osiągnięć w zakresie pracy dydaktycznej i organizacyjnej, współpracy z otoczeniem gospodarczym i popularyzacji nauki dr. Mariusza Michalskiego, ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie - w postępowaniu habilitacyjnym.

Recenzent oświadcza, że nie posiada żadnych interesów w odniesieniu do recenzowanego dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego, jak i istotnej aktywności naukowej a tematyka recenzowanych materiałów mieści się w głównym nurcie jego zainteresowań badawczych.

Uwagi ogólne

Niniejsza recenzja została sporządzona w związku z Uchwałą nr 49/2026 Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 07.07.2026 r. w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. Mariuszowi Michalskiemu.

Sylwetka Habilitanta

Pan Mariusz Michalski w 2007 roku ukończył studia na Wydziale Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach uzyskując tytuł zawodowy magistra politologii. W 2012 roku otrzymał stopień doktora nauk prawnych w dyscyplinie kryminalistyka nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, w następstwie publicznej obrony dysertacji pt. „System ochrony prawnej funkcjonariuszy Policji na tle prawodawstwa krajowego”.



Pan Mariusz Michalski przez ponad dwadzieścia lat (2003-2025) służył w Policji zarówno w pionie kryminalnym, jak i prewencyjnym. W Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach kierował wydziałami: Ogólnym, Prezydialnym oraz Kadr i Szkolenia. W latach 2018 – 2023 pełnił funkcję naczelnika Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach. W trakcie służby w Policji uzyskał stopień nadkomisarza.

Habilitant od 2012 roku prowadzi działalność dydaktyczną, którą rozpoczął w Akademii Nauk Stosowanych im. Prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach (Wydział Prawa i Bezpieczeństwa). W latach 2013-2024 prowadził zajęcia na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. W latach 2015-2021 był wykładowcą stowarzyszonym w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Od 2024 do 2025 roku pracował w Pomorskiej Szkole Wyższej w Starogardzie Gdańskim (Bezpieczeństwo Wewnętrzne). Od 2025 do 2026 roku pracował w Akademii Handlowej Nauk Stosowanych w Radomiu, gdzie prowadził zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne. Od 2024 roku jest wykładowcą w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu prowadząc zajęcia w Instytucie Kryminologii i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych. Godnym zwrócenia uwagi jest fakt, iż kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego ma też bardzo duże praktyczne doświadczenia zawodowe, związane z wyżej wymienionymi zagadnieniami.

Przedstawiona ścieżka kariery zawodowej Habilitanta umożliwiła mu zdobycie bogatego doświadczenia życiowego, zawodowego i poznawczego związanego z problematyką zawierającą się w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie, które nie pozostały bez wpływu na rozwój jego obecnych zainteresowań i aspiracji naukowych.

Pan dr Mariusz Michalski ubiega się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego po raz pierwszy.

Osiągnięcia naukowe Habilitanta

Habilitant jest autorem jednej monografii, która została wskazana jako szczególne osiągnięcie naukowe - *Bezpieczeństwo osobiste policjantów w aspekcie stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Diagnoza i projekcja zmian w obszarze prawnym, proceduralnym i organizacyjnym*, Difin, Warszawa 2026, ISBN 978-83-8270-513-3 oraz czterech, których był współautorem:

- P. Łabuz, M. Michalski, *Ustawa o usługach detektywistycznych. Komentarz*, Difin, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8085-5;



- I. Malinowska, M. Michalski, P. Łabuz, *Ustawa o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Komentarz*, Difin, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8085-999-9;
- W. Zubrzycki, M. Michalski, P. Łabuz, A. Sadło-Nowak, A. Choromańska, I. Malinowska, M. Nowak, M. Romanowski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2022, ISBN 978-83-8291-163-3;
- M. Michalski, P. Łabuz, *Ustawa o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Komentarz. Wydanie II*, Difin, Warszawa 2023, ISBN 978-83-8270-134-0;

Jest także autorem cyklu pięciu powiązanych tematycznie artykułów naukowych:

- *Dynamika zagrożeń dla bezpieczeństwa osobistego policjantów Komendy Miejskiej Policji w Kielcach*, [w:] *Współczesne oblicza bezpieczeństwa państwa*, O. Telak, R. Stawicki, J. Telak, S. Sikorski (red.), UKSW, Warszawa 2025, ISBN 978-83-8281-735-5;
- *Code Foundations of Police Officer Safety in the Face of Changing European Realities on the Example of Selected Countries*, [w:] *Future trends of central and eastern Europe*, D. Brakoniecki, B. Błaszczak, D. Budrowski (red.), ASPRA-JR, Warszawa 2025, ISBN 978-83-8209-387-2;
- *Przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym—implikacje dla bezpieczeństwa osobistego policjantów*, [w:] *Criminalistics and Forensic Expertology: Science, Studies, Practice* (red. zbiorowa), Lithuanian Forensic Society (Litewskie Towarzystwo Kryminalistyczne), Wilno–Warszawa 2025, ISBN 978-83-9606-665-7;
- *Bezpieczeństwo osobiste policjantów w kontekście wybranych regulacji prawnych*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate” nr 15(1)/2025, ISSN 2657-8549;
- *Threats and challenges in the context of police officers personal security in the light of regional security policy trends*, [w:] *Future trends of central and eastern Europe*, D. Brakoniecki, B. Błaszczak, D. Budrowski (red.), ASPRA-JR, Warszawa 2025, ISBN 978-83-8209-387-2.

Jest także autorem siedmiu rozdziałów w monografiach oraz trzydziestu pięciu, których jest współautorem.

W czasopiśmie naukowych opublikował 23 artykuły, z czego osiem stanowiły jego samodzielne publikacje, a w piętnastu z nich był współautorem.

Dr Mariusz Michalski był także redaktorem naukowym następujących monografii:



- M. Jędrzejko, M. Michalski, M. Kowalski, M. Netczuk-Gwoździkiewicz, D. Sarzała, T. Safjański, B.P. Rosik, P. Łabuz(red.), *Wielowymiarowa wartość pracy – ujęcie socjopedagogiczne. Raport z badań „Polacy o swojej pracy”*, Centrum Profilaktyki Społecznej – Oficyna Wydawnicza von Velke, Milanówek 2016, ISBN 978-83-9345-546-1;
- M. Michalski, P. Łabuz, I. Malinowska, T. Safjański (red.), *Handel ludźmi. Przestrzeń prawnokarna i kryminalistyczno-kryminologiczna*, Difin, Warszawa 2017, ISBN 978-83-8085-186-3;
- T. Safjański, M. Michalski, P. Łabuz, I. Malinowska (red.), *Nielegalna imigracja w aspekcie kryminalistycznym kryminologicznym i bezpieczeństwa państwa*, Difin, Warszawa 2018, ISBN 978-83-8085-777-3;
- P. Łabuz, M. Michalski, I. Malinowska, T. Safjański (red.), *Przestępczość gospodarcza – istota zjawiska, zasady odpowiedzialności, mechanizmy przestępcze i metody działania sprawców*, C.H. Beck, Warszawa 2018, ISBN 978-83-812-8122-2;
- Nowicka, A. Sadło-Nowak, P. Łabuz, M. Michalski (red.), *Prawo wykroczeń. Nowelizacja w praktyce wybranych problemów*, Difin, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8085-848-0;
- M. Michalski, P. Łabuz, I. Malinowska (red.), *Przestępczość gospodarcza. System zwalczania. Tom I*, Difin, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8085-050-7;
- M. Michalski, I. Malinowska, P. Łabuz (red.), *Kryminologia*, Difin, Warszawa 2020, ISBN 978-83-8085-662-2;
- P. Łabuz, M. Michalski, I. Malinowska (red.), *Przestępczość gospodarcza. System zwalczania. Tom II*, Difin, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8085-588-5;
- P. Łabuz, M. Michalski, I. Malinowska (red.), *Przestępczość zorganizowana. Aspekty prawne i kryminologiczno-kryminalistyczne*, Difin, Warszawa 2022, ISBN 978-83-8270-097-8;
- M. Michalski, D. Palacz, W. Cisowski (red.), *Cywilizacyjne i prawne aspekty ochrony środowiska naturalnego*, Wydawnictwo Pewne, Kielce 2025, ISBN 978-83-67962-27-8;

Był również redaktorem trzech, kolejnych wydań czasopisma naukowego *Current Issues of Law and Socio-Economic Relations Scientific Journal*:



- D. Brakoniecki, I. Malinowska, M. Michalski, R. Stawicki, B. Błaszczak, R. Włodarczyk i in. (red.), *Current Issues of Law and Socio-Economic Relations Scientific Journal. Vol. 1*, Wydawnictwo CIRO, Kropywnycki 2025;
- D. Brakoniecki, I. Malinowska, M. Michalski, R. Stawicki, B. Błaszczak, R. Włodarczyk i in. (red.), *Current Issues of Law and Socio-Economic Relations Scientific Journal. Vol. 2*, Wydawnictwo CIRO, Kropywnycki 2025;
- D. Brakoniecki, M. Michalski, I. Malinowska, R. Stawicki, B. Błaszczak, R. Włodarczyk i in. (red.), *Current Issues of Law and Socio-Economic Relations Scientific Journal. Vol. 3*, Wydawnictwo CIRO, Kropywnycki 2025.

Opracował dwie recenzje wydawnicze monografii naukowych - autorstwa:

- M. Fałdowski, D. Mocarska (red.), pt. *Systemowe ujęcie bezpieczeństwa wewnętrznego. Problematyka Prawno- społeczna, t. 1*, złożonej do wydawnictwa Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, 2018, symbol 76-0664-6;
- Kalisz, A. Sadło-Nowak (red.), pt. *Model współczesnego prawa wykroczeń. Teoria a praktyka*, złożonej do wydawnictwa Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, 2020, ISBN 978-83-7462-712-2.

Ponadto zrecenzował 32 artykuły, opublikowane w czasopismach naukowych.

Na uznanie zasługuje uczestnictwo habilitanta w następujących programach międzynarodowych:

- Projekt międzynarodowy „DialogEduShift: Transforming Higher Education Teaching and Evaluation Approaches in the Era of AI Chat Tools”, nr 2023-1-PL01-KA220-HED-000167212 – projekt dotyczący transformacji dydaktyki i metod ewaluacji w szkolnictwie wyższym w kontekście wykorzystania narzędzi opartych na sztucznej inteligencji (funkcja członek zespołu badawczego);
- Projekt międzynarodowy „Chemosensory optyczne do szybkiego i niezawodnego wykrywania substancji chemicznych”, realizowany w ramach programu HORIZON-CL3-2023-FCT-01-02 (lider: Universitat de Valencia, Hiszpania) – projekt dotyczący opracowania metod wykrywania narkotyków w napojach i materiale biologicznym (funkcja ekspert);
- Projekt międzynarodowy „SafeHorizon”, realizowany w ramach programu HORIZON-CL3-2023-FCT-01-05 (lider: Ahtina – Erevnitiko Kentro Kainotomias Stis Techno,

Grecja) – projekt ukierunkowany na tworzenie narzędzi informatycznych wspierających organy ścigania oraz zespoły reagowania kryzysowego CERT (funkcja ekspert).

Pełnił także funkcję kierownika projektu, w dwóch badaniach statutowych:

- „Bezpieczeństwo osobiste policjantów na przykładzie Komendy Miejskiej Policji w Kielcach” - 2025–2026,
- „Opracowanie zmian w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego w służbie policjanta” - 2025–2026.

Dr Mariusz Michalski uczestniczył również w pracach następujących zespołów badawczych realizujących projekty finansowane - w drodze konkursów zagranicznych:

- Chemosensory optyczne do szybkiego i niezawodnego wykrywania substancji chemicznych”, realizowany w ramach programu HORIZON-CL3-2023-FCT-01-02 (lider: Universitat de Valencia, Hiszpania) – projekt dotyczący opracowania metod wykrywania narkotyków w napojach i materiale biologicznym (funkcja ekspert);
- „SafeHorizon”, realizowany w ramach programu HORIZON-CL3-2023-FCT-01-05 (lider: Ahtina – Erevnitiko Kentro Kainotomias Stis Techno, Grecja) – projekt ukierunkowany na tworzenie narzędzi informatycznych wspierających organy ścigania oraz zespoły reagowania kryzysowego CERT (funkcja ekspert);
- „DialogEduShift: Transforming Higher Education Teaching and Evaluation Approaches in the Era of AI Chat Tools”, nr 2023-1-PL01-KA220-HED-000167212 dotyczący transformacji dydaktyki i metod ewaluacji w szkolnictwie wyższym w kontekście wykorzystania narzędzi opartych na sztucznej inteligencji (funkcja członek zespołu badawczego).

Ponadto uczestniczył w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze - konkursów krajowych:

- „Cyberbank 2.0”, nr NBP-DEW-WPE-AB-0662-0050-2023 – projekt dotyczący wypracowania standardów współpracy pomiędzy Policją a sektorem bankowym w zakresie bezpieczeństwa przepływów finansowych osób fizycznych i prawnych (funkcja ekspert);
- „Cyberbank 3.0”, nr NBP-DEW-WPE-AB-0662-0050-2023 – kontynuacja działań badawczo-wdrożeniowych w zakresie bezpieczeństwa finansowego i współpracy Policji z sektorem bankowym (funkcja koordynator prac związanych z opracowaniem raportu z autoewaluacji projektu).



Habilitant jest także członkiem Zespołu ds. pozyskiwania środków z funduszy pomocowych, przy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Kielcach.

W ramach badań statutowych był kierownikiem projektu „Bezpieczeństwo osobiste policjantów na przykładzie Komendy Miejskiej Policji w Kielcach” (2025–2026). Kierował również pracami projektowymi „Opracowanie zmian w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego w służbie policjanta” (2025–2026).

Był również członkiem Rady Naukowej Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku, a także Rady Programowej Łódzkiej Akademii Profilaktyki Społecznej, przy Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Wziął aktywny udział w 32 międzynarodowych konferencjach naukowych oraz 11 krajowych - wygłaszając na nich referaty.

Był także członkiem komitetów naukowych - 27 konferencji międzynarodowych i 4 konferencji krajowych.

Dr Mariusz Michalski odbył staże naukowe i naukowo-dydaktyczne, w następujących placówkach:

- Mykolas Romeris University w Wilnie, (Litwa) - 6 czerwca – 10 września 2022 r.;
- Społeczna Akademia Nauk, Filia w Kielcach, 12 października – 21 grudnia 2024 r.;
- Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu, Instytut Kryminologii i Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wydział Nauk Społecznych, 1 marca – 30 czerwca 2025 r.;
- Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia, Zielonka, 1 grudnia 2025 r. – 27 lutego 2026 r.

Habilitant jest redaktorem tematycznym w czasopiśmie naukowym – „Pomorskie Studia Naukowe” oraz recenzentem, w następujących czasopismach naukowych:

- „Prawo i Bezpieczeństwo – Law & Security”;
- „Kwartalnika Kadry Kierowniczej Policji”;
- „Internal Security”;
- „Pomorskie Studia Naukowe”;
- „Prawo i Więź”;
- „Przegląd Policyjny”.

Jest także członkiem następujących organizacji o charakterze naukowo-edukacyjnym:

- Polskie Towarzystwo Kryminologiczne,
- Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne,
- Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych.



Przedstawiony do oceny dorobek, w moim przekonaniu, potwierdza istotną aktywność naukową Habilitanta realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w tym także przy współpracy z uczelniami zagranicznymi. Tym samym spełnia wymaganie określone w art. 219 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Osiągnięcia dydaktyczne habilitanta

Dr Mariusz Michalski w ramach działalności dydaktycznej prowadził wykłady, ćwiczenia oraz seminaria dyplomowe na studiach pierwszego i drugiego stopnia, przede wszystkim na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Pod jego kierunkiem naukowym przygotowano 222 prace magisterskie oraz 89 prac licencjackich. Zasadniczą część aktywności dydaktycznej realizowana jest przez habilitanta w Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, w której prowadzi zajęcia na trzech kierunkach: Bezpieczeństwo Wewnętrzne, Administracja oraz Prawo.

W ramach działalności dydaktycznej w tej Uczelni realizował zajęcia z przedmiotów:

- Administracja bezpieczeństwa publicznego,
- Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej,
- Część ogólna prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń,
- Część szczególna prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń,
- Prawo karne,
- Prawo dowodowe,
- Interwencje prewencyjne,
- Środki przymusu bezpośredniego,
- Dowodzenie i kierowanie operacjami w sytuacjach kryzysowych,
- Zakres, fazy i zasady zarządzania kryzysowego,
- Organizacje bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce,
- Terrorystyczne zagrożenia gospodarki i bezpieczeństwo przedsiębiorstw,
- Zwalczanie terroryzmu,
- Zwalczanie przestępczości w cyberprzestrzeni,
- Prawa człowieka,
- Etyka zawodowa policjanta
- Historia Policji,
- Dokumentowanie postępowania skargowego,



- Zwalczanie przestępczości.
- Przestępczość zorganizowana oraz Policja jako służba w ochronie porządku konstytucyjnego w Polsce.

Ponadto w Pomorskiej Szkole Wyższej w Starogardzie Gdańskim realizował seminarium magisterskie na kierunku administracja będąc promotorem 51 dyplomantów, na studiach II-go stopnia.

Prowadził także zajęcia dydaktyczne w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego z siedzibą we Wrocławiu, realizując ćwiczenia z przedmiotów z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i problematyki przestępczości. W Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach prowadził ćwiczenia z „Prawa do informacji i ochrony danych osobowych”. **Praca dydaktyczna habilitanta była wysoko oceniana zarówno przez przełożonych, jak i studentów. Na szczególne uznanie zasługuje jego aktywność jako promotora prac dyplomowych.**

Osiągnięcia organizacyjne i współpraca z otoczeniem gospodarczym

Dr Mariusz Michalski pełni funkcję przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów, a także Uczelnianej Odwoławczej Komisji Stypendialnej w Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. W tej Uczelni jest również członkiem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Prawa i Bezpieczeństwa. Uczestniczy z głosem doradczym w pracach Rady Interesariuszy Zewnętrznych Wyższej Szkoły Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu. Jest tam także członkiem zespołu opiniodawczo-doradczego ds. bezpieczeństwa. Pełnił funkcję członka w Radzie Naukowej Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku oraz w Radzie Programowej Łódzkiej Akademii Profilaktyki Społecznej, przy Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Jako ekspert uczestniczył w procedurach konkursowych, w ramach olimpiad: „Wiedza o Prawie”, „Wiedza o Polsce i świecie współczesnym”. W latach 2014–2026 pracował w 10 komitetach organizacyjnych konferencji naukowych.

W ramach współpracy z otoczeniem gospodarczym habilitant na zlecenie przedsiębiorstwa C.K. Karabela w 2025 r. opracował ekspertyzę dotyczącą stosowania środków przymusu bezpośredniego przez kwalifikowanych pracowników ochrony. W 2026 roku sporządził ekspertyzę dotyczącą prawnych uwarunkowań działalności detektywistycznej w Polsce.



Według mnie aktywność dr. Mariusza Michalskiego w obszarze organizacyjnym była duża i różnorodna.

Osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki

W ramach popularyzacji nauki w 2015r. dr Mariusz Michalski wygłosił wykład jubileuszowy z okazji 10-lecia Izby Celnej w Kielcach pt. „Rola Izby Celnej w zapewnieniu bezpieczeństwa finansowego kraju”. W 2025 roku przeprowadził szkolenie organizowane przez Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast województwa świętokrzyskiego - w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Tych samych zagadnień dotyczyło szkolenia dla kadry Urzędów Miast w: Wołominie (2025) oraz w Tomaszowie Lubelskim (2026). W latach 2025–2026 dr Mariusz Michalski uczestniczył także w ośmiu edycjach warsztatów praktyczno-technicznych ukierunkowanych na przygotowanie pracowników instytucji do działań kryzysowych. Jest autorem albo współautorem 13 artykułów popularnonaukowych opublikowanych w periodykach krajowych i zagranicznych.

Popularyzacja nauki jest mocną stroną realizowanych przez habilitanta przedsięwzięć.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego habilitanta

Jako główne osiągnięcie naukowe dr Mariusz Michalski wskazał monografię naukową *Bezpieczeństwo osobiste policjantów w aspekcie stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Diagnoza i projekcja zmian w obszarze prawnym, proceduralnym i organizacyjnym*, Difin, Warszawa 2026, ISBN 978-83-8270-513-3. Jej recenzentami wydawniczymi byli: dr hab. Piotr Bogdalski, prof. Akademii Policji w Szczytnie oraz dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Rozprawa habilitacyjna liczy ogółem 414 stron. Bibliografia zawiera: 79 pozycji opracowań zwartych (monografie, rozdziały w pracach zbiorowych), 32 poz. artykułów w czasopismach i tomach zbiorowych. W monografii przywołano 20 poz. aktów prawnych, 44 poz. wyroków i orzeczeń sądowych, 7 poz. raportów i analiz oraz 6 poz. źródeł internetowych. Do rozprawy dołączone zostały wzory kwestionariuszy: ankiety dotyczącej bezpieczeństwa osobistego policjantów w kontekście stosowania środków przymusu bezpośredniego (s. 397- 404), wywiadu dla instruktora taktyk i technik interwencji, instruktora wyszkolenia strzeleckiego (s. 405), wywiadu dla przełożonego właściwego w sprawach osobowych policjanta – komendanta Komendy Powiatowej Policji (s. 406), wywiadu dla psychologa policyjnego (s. 407), wywiadu

dla radcy prawnego i rzecznika dyscyplinarnego (s. 408). Na końcu publikacji autor zamieścił Spis tabel i wykresów, na który składa się – 75 wykresów oraz 47 tabel.

Przygotowując proces badawczy autor zidentyfikował istniejącą lukę badawczą wskazując, iż jest nią brak koncepcji bezpieczeństwa osobistego policjantów z uwzględnieniem roli i znaczenia środków przymusu bezpośredniego w jego zapewnianiu. Stwierdził również brak uregulowań systemowych w zakresie zapewnienia oraz monitorowania bezpieczeństwa osobistego policjantów, w sytuacji użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego.

Za główny cel badań habilitant uznał: ocenę obowiązujących regulacji prawnych i procedur oraz praktyki stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej jako determinantów bezpieczeństwa osobistego policjantów w kontekście ich stosowania, a także określenie kierunków zmian, które mogłyby poprawić ochronę funkcjonariuszy i skuteczność ich działań w czasie wykonywania obowiązków służbowych.

Przyjął także następujące cele szczegółowe:

1. Zidentyfikowanie najważniejszych determinantów bezpieczeństwa osobistego policjantów z uwzględnieniem jego wielowymiarowości, w tym aspektów psychologicznych, prawnych, proceduralnych oraz socjologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ich praw obywatelskich.
2. Przeanalizowanie proceduralnych i prawnych uwarunkowań stosowania środków przymusu bezpośredniego przez policjantów oraz ocena ich skuteczności w zapewnianiu bezpieczeństwa funkcjonariuszom podczas wykonywania obowiązków służbowych związanych z neutralizacją zagrożeń oraz minimalizacją ryzyka eskalacji przemocy.
3. Próbę określenia zależności między statystycznym obrazem bezpieczeństwa personalnego policjantów a działaniami uprawnionych organów w zakresie stosowania i nadzoru nad środkami przymusu bezpośredniego.
4. Zbadanie czynników wpływających na bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa policjantów podczas stosowania środków przymusu bezpośredniego, ze szczególnym uwzględnieniem ich opinii na temat poziomu przeszkolenia, jakości dostępnego wyposażenia oraz wsparcia organizacyjnego i prawnego.
5. Zidentyfikowanie obszarów związanych z bezpieczeństwem osobistym policjantów oraz pragmatyką stosowania środków przymusu bezpośredniego wymagających modernizacji, takich jak technologie, szkolenia czy regulacje prawne

oraz zaproponowanie rozwiązań wspierających bezpieczeństwo i profesjonalizm policjantów.

Habilitant sformułował główny problem badawczy w pytaniu:

W jaki sposób obowiązujące regulacje prawne, procedury oraz praktyki stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej wpływają na bezpieczeństwo osobiste policjantów oraz czy, a jeżeli „tak”, to w jakim zakresie możliwe jest wprowadzenie w tych obszarach zmian, które wzmocniłyby ich ochronę i skuteczność działania w czasie wykonywania obowiązków służbowych?

Dodatkowo określił następujące problemy szczegółowe:

1. Jakie są najważniejsze determinanty bezpieczeństwa osobistego policjantów z uwzględnieniem jego wielowymiarowości, w tym związane z ochroną ich praw obywatelskich?
2. W jaki sposób proceduralne i prawne uwarunkowania stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej przez policjantów wpływają na skuteczność ich działania oraz poziom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych?
3. W jaki sposób statystyczny obraz bezpieczeństwa osobistego policjantów koreluje z działaniami uprawnionych organów w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej?
4. Jakie opinie wśród policjantów przeważają na temat ich bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa związanego ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej?
5. W jakich obszarach należałoby wprowadzić zmiany w zakresie bezpieczeństwa osobistego policjantów oraz pragmatyki stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, aby zwiększyć skuteczność i bezpieczeństwo działań funkcjonariuszy?

W odniesieniu do wyznaczonego, głównego celu badań oraz głównego problemu badawczego autor przyjął następującą hipotezę główną:

Obowiązujące regulacje prawne, procedury oraz praktyki stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej nie zapewniają w optymalny sposób bezpieczeństwa osobistego policjantów, a także ich skuteczności działania w czasie wykonywania obowiązków służbowych. W konsekwencji możliwe jest wprowadzenie zmian w obszarze prawnym i proceduralnym, takich jak doprecyzowanie przepisów, ujednolicenie procedur działania oraz zwiększenie jakości szkolenia i wyposażenia funkcjonariuszy w nowoczesne

środki ochrony. Takie zmiany przyczynią się do wzmocnienia bezpieczeństwa policjantów podczas interwencji oraz poprawy skuteczności ich działania.

Założył także odpowiadające celom szczegółowym i szczegółowym problemom badawczym następujące hipotezy cząstkowe:

1. Bezpieczeństwo osobiste policjantów jest determinowane przez współwystępowanie czynników psychologicznych, prawnych, proceduralnych i socjologicznych. Natomiast skuteczna ochrona ich praw obywatelskich stanowi kluczowy element wzmacniający poczucie bezpieczeństwa oraz podnoszący efektywność w wykonywaniu obowiązków służbowych.
2. Proceduralne i prawne uwarunkowania stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej przez policjantów w istotny sposób wpływają na ich skuteczność oraz poziom bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych. Doprecyzowanie i optymalizacja tych uwarunkowań może przyczynić się do zwiększenia efektywności działań policyjnych oraz minimalizacji ryzyka zagrożeń dla bezpieczeństwa osobistego policjantów.
3. Statystyczny obraz bezpieczeństwa personalnego policjantów wykazuje istotny związek z działaniami uprawnionych organów w zakresie stosowania i nadzoru nad środkami przymusu bezpośredniego oraz broni palnej. Efektywność tych działań wpływa na poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas realizacji obowiązków służbowych.
4. Policjanci, którzy są dobrze przeszkoleni w stosowaniu środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz mają dostęp do nowoczesnego wyposażenia, odczuwają wyższy poziom bezpieczeństwa w trakcie wykonywania obowiązków służbowych niż funkcjonariusze, którzy oceniają swoje przygotowanie i dostępne środki jako niewystarczające. Poczucie bezpieczeństwa policjantów jest również zależne od udzielanego im podczas stosowania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej wsparcia organizacyjnego i prawnego przez Policję jako instytucję.
5. Efektywność działań funkcjonariuszy oraz ich poczucie bezpieczeństwa podczas realizacji obowiązków służbowych zwiększy się po wprowadzeniu zmian w obszarze monitorowania, regulacji prawnych i procedur. Brak tych zmian zwiększa ryzyko osobiste funkcjonariuszy, obniża skuteczność ich interwencji w dynamicznych i złożonych sytuacjach.

Do przeprowadzenia badań teoretycznych autor wykorzystał takie metody badawcze, jak: krytyczna analiza literatury, synteza, uogólnienie, analiza wtórnych danych statystycznych,

komparatystyka oraz metoda historycznego i logicznego poznania naukowego. Natomiast badania empiryczne zostały zrealizowane z zastosowaniem: metody sondażu diagnostycznego (technika ankietowania i wywiadu), metody badania dokumentów oraz metod statystycznych. Ponadto, w przypadku badań teoretycznych i empirycznych została użyta metoda wnioskowania.

W rozdziale pierwszym pt. „Bezpieczeństwo osobiste policjantów w aspekcie ochrony praw obywatelskich” autor odniósł się do bezpieczeństwa osobistego policjantów. Przedstawił jego wielowymiarowość wskazując na takie czynniki, jak: ochrona praw policjantów w trakcie wykonywania obowiązków służbowych oraz przysługujące im prawa obywatelskie. Zaprezentował kompetencje podmiotów mających wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa osobistego policjantów. Dokonał również przeglądu doświadczeń wybranych państw europejskich w obszarze kreowania bezpieczeństwa osobistego policjantów.

W drugim rozdziale pt. „Pragmatyka stosowania środków przymusu bezpośredniego jako komponent bezpieczeństwa policjantów” habilitant omówił problematykę bezpieczeństwa osobistego policjantów, w kontekście stosowania przez nich środków przymusu bezpośredniego. Dokonał oceny efektywności obowiązujących regulacji prawnych odnoszących się do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej, jako czynników wpływających na bezpieczeństwo policjantów.

W rozdziale trzecim pt. „Statystyczny obraz bezpieczeństwa personalnego policjantów a działania uprawnionych organów w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego” autor zaprezentował wyniki analizy danych statystycznych odnoszących się do bezpieczeństwa osobistego policjantów pełniących służbę w Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach. Przedstawił czynności podejmowane przez organy Policji w związku z użyciem środków przymusu bezpośredniego. Zbadał też rodzaj prowadzonych czynności, ich zakres oraz sposób ich zakończenia. Finalnie dokonał prezentacji danych statystycznych przedstawiających tendencje w postępowaniach prowadzonych przez jednostki prokuratury powszechnej oraz sądy, w związku z użyciem przez policjantów środków przymusu bezpośredniego.

W rozdziale czwartym pt. „Opinie policjantów na temat ich bezpieczeństwa związanego ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego” autor przedstawił wyniki badań sondażowych z wykorzystaniem techniki ankietowania. One także dotyczyły właściwości terytorialnej Komendy Miejskiej Policji w Kielcach. W badaniu wzięło udział 519 funkcjonariuszy, a zawarte w kwestionariuszu pytania dotyczyły: bezpieczeństwa policjantów

w realiach codziennej służby, ich poczucia bezpieczeństwa w sytuacji stosowania środków przymusu bezpośredniego, nadzoru organów rozstrzygających o zasadności ich zastosowania, oceny unormowań dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego.

W rozdziale piątym pt. „Projekcja i kierunki zmian w zakresie bezpieczeństwa osobistego policjantów i pragmatyki stosowania środków przymusu bezpośredniego” autor oparł się na badaniach jakościowych. Zaprezentował pożądane kierunki zmian w zakresie podniesienia ogólnego poziomu bezpieczeństwa osobistego policjantów. Dokonał także projekcji działań w zakresie doskonalenia procedur dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz regulacji prawnych będących podstawą ich stosowania. Habilitant przedstawił koncepcję zapewnienia bezpieczeństwa osobistego policjantów oraz jego monitorowania w sytuacji użycia środków przymusu bezpośredniego.

W Zakończeniu monografii autor wskazał, iż przeprowadzone badania pozwoliły na udzielenie pełnej odpowiedzi na postawione problemy badawcze, a sformułowane hipotezy zostały zweryfikowane. Tym samym określone na początku procesu badawczego cele zostały zrealizowane.

Konkludując: Zaprezentowane rezultaty badań mają nie tylko znaczenie teoretyczne, ale również implikacje praktyczne, stanowiąc istotny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie. Habilitant opracował oryginalną koncepcję teoretyczną bezpieczeństwa osobistego funkcjonariuszy, integrującą różne perspektywy badawcze (prawną, proceduralną, organizacyjną, w tym socjologiczną, psychologiczną) w jeden, spójny model. Wyniki jego badań mogą stanowić punkt wyjścia dla przygotowania strategii szkoleniowych i organizacyjnych w Policji. Monografia znacząco wzbogaca stan wiedzy w obszarze nauk o bezpieczeństwie, jednocześnie wskazując praktyczne ścieżki poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, poprzez lepszą ochronę jego funkcjonariuszy.

W oparciu o warstwę merytoryczną i metodologiczną osiągnięcia naukowego oceniam je pozytywnie.

Wniosek końcowy

Wysoko oceniam osiągnięcia oraz istotną aktywność naukową, dokonania organizacyjne i dydaktyczne Habilitanta, jak również rozprawę habilitacyjną zarówno z metodologicznego, jak i merytorycznego punktu widzenia. Dorobek Habilitanta jest oryginalny, twórczy i stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.



Doktor Mariusz Michalski spełnia warunki i wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2, ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r., poz. 1668).

W związku z powyższym wnoszę o kontynuowanie procedury zmierzającej do nadania Kandydatowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

dr hab. Andrzej Czop prof. Uniwersytetu WSB Merito

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of a large loop and a long, sweeping stroke.